

Datum: 27 februari 2013

Opsteller: 5.1.2.e

5.1.2.e

5.1.2.e

Vorige bespreking: -

Akkoord secretaris:

C- 250.I.8 Intrekkingsverzoek PAN Europe m.b.t. middelen o.b.v. imidacloprid

Inleiding

Bij brief van 24 oktober 2012 heeft PAN Europe bij het Ctgb een aanvraag ingediend tot het intrekken van de toelating van "Admire, Imex-imidacloprid, Amigo Flex, Gaucho Tuinbouw, Admire O teq, MonAmi, Maxforce Quantum en Kohimor 70WG" (**bijlage 1**).

De juridische achtergrond van een intrekkingsverzoek is gelegen in de combinatie van

- een bevoegdheid die Verordening (EG) 1107/2009 geeft aan de lidstaat om nog eens naar een toelating te kijken als er "aanwijzingen bestaan dat niet langer wordt voldaan aan één van de in artikel 29 Verordening (EG) 1107/2009 gestelde eisen", en
- artikel 9:3 Bestuursreglement regeling toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden Ctgb 2007, dat een belanghebbende in juridische zin¹ een verzoek kan indienen tot intrekking of wijziging van een gewasbeschermingsmiddel.

Het tweede lid van artikel 44 Verordening (EG) 1107/2009 bepaalt dat een lidstaat "een toelating herziet wanneer hij concludeert dat het mogelijk is dat de doelstellingen zoals bepaald in artikel 4, lid 1, onder a), iv)², en onder b), i), en artikel 7, leden 2 en 3, van Richtlijn 2000/60/EG³ niet kunnen worden verwezenlijkt.

¹ Onder belanghebbende wordt verstaan: degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken.

² Artikel 4, lid 1, onder a, iv richtlijn 2000/6:

Voor oppervlakte water leggen de lidstaten overeenkomstig artikel 16, leden 1 en 8, de nodige maatregelen ten uitvoer, met de bedoeling de verontreiniging door prioritare stoffen geleidelijk te verminderen en emissies, lozingen en verliezen van stoffen stop te zetten of geleidelijk te beëindigen, onverminderd de voor de betrokken partijen relevante internationale overeenkomsten van artikel 1.

³ Artikel 7 richtlijn 2000/60/EG:

(..)

2. Voor elk overeenkomstig lid 1 aangewezen waterlichaam dragen de lidstaten er zorg voor dat de doelstellingen van artikel 4 overeenkomstig de voorschriften van deze richtlijn voor oppervlaktewaterlichamen met inbegrip van de ingevolge artikel

16 op Gemeenschapsniveau vastgestelde kwaliteitsnormen worden bereikt en dat het met de toegepaste waterbehandelingsmethode verkregen water in overeenstemming met de communautaire wetgeving voldoet aan de eisen van Richtlijn 80/778/EEG, zoals gewijzigd bij Richtlijn 98/83/EG.

3. De lidstaten dragen zorg voor de nodige bescherming van de aangewezen waterlichamen met de bedoeling de achteruitgang van de kwaliteit daarvan te voorkomen, teneinde het niveau van zuivering dat voor de productie van drinkwater is vereist, te verlagen. De lidstaten kunnen voor die waterlichamen beschermingszones vaststellen.

Indien het Ctgb het verzoek tot intrekking/wijziging onvoldoende onderbouwd acht⁴, wordt het verzoek niet in behandeling genomen. Wordt het verzoek wel in behandeling genomen, dan legt het Ctgb binnen zes weken een voorgenomen besluit ter inzage in het kader van een zienswijzeprocedure. Hiermee is voldaan aan het vereiste uit de Verordening dat de toelatinghouder “de mogelijkheid moet krijgen om opmerkingen te formuleren of nadere gegevens te verstrekken”⁵.

Kort weergegeven voert PAN Europe aan dat de belasting van het oppervlaktewater niet juist is berekend, dat de toegepaste normering onduidelijk en onjuist is, alsmede dat de meetgegevens onjuist zijn gewaardeerd.

De aanvraag valt in twee delen uiteen:

- Onvolledige inschatting belasting oppervlakte water/onjuist gebruik meetgegevens
- Onjuiste normering waterorganismen.

Met betrekking tot het tweede gedachtenstreepje verdient opmerking dat het opportuun is om dit deel van het verzoek vooralsnog aan te houden, in verband met informatie die wij hebben ontvangen dat een Wageningse onderzoeksinstituut op korte termijn een bijzonder relevante publicatie over dit onderwerp naar buiten zal brengen. Gezien de verwachte portée hiervan zal deze aanleiding zijn om de normering voor waterorganismen op Europees niveau ter discussie te stellen.

PAN Europe is hiervan mondeling op de hoogte gesteld tijdens een overleg op 20 februari jl.

Inhoudelijke beoordeling

De exacte aangrijpingspunten van PAN Europe zijn als volgt (letterlijk overgenomen uit het intrekkingverzoek):

“Met betrekking tot de beoordeling van het risico voor waterorganismen menen wij dat het Ctgb bij de beoordeling is uitgegaan van:

- een onvolledige inschatting van de belasting van het oppervlaktewater door de toepassing van imidacloprid-bevattende middelen
- onjuiste normen
- onjuiste waardering van meetgegevens”

Het Ctgb heeft hierop een korte eerste analyse opgesteld. Dit zal dienen als basis voor de reactie op het intrekkingverzoek.

1. Onvolledige inschatting van de belasting van het oppervlaktewater

PAN Europe geeft aan dat het Ctgb rekent met achterhaalde modellen en emissiegetallen. Dit is inderdaad het geval. Echter, de ontwikkeling van adequate modellen voor de Nederlandse situatie is nog gaande. Totdat er nieuwe modellen zijn aangereikt kan het Ctgb niet anders dan de huidige modellen en emissie-aannamen blijven hanteren.

Momenteel wordt in de ‘WG water: blootstelling waterorganismen’ een model ontwikkeld waarin zowel drift als drainage als emissieroute worden meegenomen.

⁴ Bijvoorbeeld indien het intrekkingverzoek niet tot wijziging of intrekking kan leiden omdat er geen aanwijzingen zijn dat het gewasbeschermingsmiddel niet meer aan de toelatingscriteria voldoet

⁵ Artikel 44, tweede lid Verordening (EG) 1107/2009

Dit is nog niet operationeel en nog niet door de ministeries als toetsingskader aangereikt.

In de 'WG water: emissie uit bedekte teelten' wordt een emissiemodel voor blootstelling tengevolge van kastoepassing ontwikkeld (met twee modules: niet grondgebonden (substraat)teelt en grondgebonden teelt). Ook dit model is nog niet uitontwikkeld en nog niet aangereikt als toetsingskader.

PAN Europe geeft aan dat de Europese FOCUS surface water modellen gehanteerd zouden moeten worden. Dit is echter niet mogelijk omdat de scenario's in dit model niet representatief zijn voor Nederland. Er wordt geen gebruik gemaakt van de Nederlands specifieke driftwaarden. Verder wordt ook in het FOCUS model geen adequate emissie vanuit kassen voorspeld.

Het Ctgb betreft wel degelijk meetgegevens (bestrijdingsmiddelenatlas) in de beoordeling. Zie onder het derde punt.

2. Onjuiste normen

Zoals in de inleiding al is beschreven, wordt dit punt nog aangehouden in verband met de ophanden zijnde publicatie waaraan in de inleiding al is gerefereerd.

3. Onjuiste waardering van meetgegevens: Kastoepassingen

In het glastuinbouwgebied (Westland) is al jaren sprake van normoverschrijdingen (van MTR en KRW normen) door imidacloprid. In het verleden is al vaak (door ondermeer waterschappen) gewezen op de kastoepassingen als verantwoordelijke route. Pas de laatste jaren is door Werkgroepen van het door de departementen aangestuurde project Beslisboom water waarin Ctgb participeert (onderdelen emissie uit bedekte teelten en terugkoppeling monitoring naar toelating) duidelijk geworden dat de pre-registratieberekeningen die het Ctgb doet, uitgaan van veel te lage emissiecijfers voor de glastuinbouw. De huidige rekenmethode houdt geen rekening met de specifieke emissieroutes vanuit kassen (meest relevante route is lozing van spuiwater). Momenteel wordt een nieuw blootstellingsmodel voor kassen ontwikkeld maar dat is nog niet operationeel en nog niet aan het Ctgb aangereikt. Het Ctgb moet dus voor de pre-registratie nog blijven rekenen met de huidige methodiek.

Uit de Werkgroep Terugkoppeling monitoring naar toelating (WG Monitoring) is een methodiek ontwikkeld waarbij aan de hand van een protocol met alle relevante informatie over gebruik en emissieroutes aannemelijke verbanden gelegd kunnen worden tussen normoverschrijdingen en oorzaken. Wanneer die oorzaken te maken hebben met de toelating dient de toelatingshouder met een emissiereductieplan te komen. Ook deze methodiek is nog niet aangereikt als toetsingskader.

Recent (C-246.II.1.17(a), oktober 2012) is voor een aanvraag van een ander imidaclopridhoudend middel (Kohinor 700 WG) besloten tot het nemen van emissiereducerende maatregelen om de problemen met normoverschrijdingen in oppervlaktewater te beperken. Dit is middels een highlight en mondelinge toelichting door 5.1.2.e door het college voorbesproken ter vergadering van september 2012. Hier is ook kort de gedachte van de norm op het spuiwater zetten besproken maar verworpen (hiermee zou alle verdunning van spui naar sloot worden uitgesloten wat onnodig streng zou zijn en ingaat tegen de ontwikkelingen in de Werkgroep Emissie uit bedekte teelten). Er is hierbij gehandeld in de gedachtelijn van de genoemde werkgroep Monitoring.

Hierbij is aangegeven dat restwater uit kassen alleen geloosd mag worden op oppervlaktewater als er een adequate zuiveringstechniek op het bedrijf aanwezig is. Als dit niet aanwezig is, mag alleen via het riool geloosd worden (hiervoor is een bedrijf vergunningsplichtig bij de waterschappen). Op dat moment waren nog geen concrete technieken voorhanden.

Bij die afweging is door het college geoordeeld dat in de huidige toelatingen niet direct behoefde te worden ingegrepen, maar dat deze lijn (restricties) wel zou gelden voor alle lopende en nieuwe aanvragen van middelen o.b.v. imidacloprid met kastoepassingen.

Nu het intrekingsverzoek er ligt, ligt het voor de hand vanuit consistentie-overwegingen eenzelfde lijn te volgen als voor Kohinor 700 WG (inperking van de toelating d.m.v. restricties). Niets doen met het verzoek zou tegen de gekozen lijn van Kohinor ingaan (immers toen heeft het Ctgb/college zelf besloten dat restrictie nodig was) en de toelating intrekken is ook niet logisch omdat ook daarmee de lijn van Kohinor wordt tegengesproken.

Zeer onlangs (persbericht d.d. 17 februari 2013) is een lijst met technieken met hoge zuiveringstechnieken beschikbaar gekomen (de conceptrapportage is vertrouwelijk toegestuurd aan Ctgb, eindrapportage verwacht eind februari). In dit persbericht worden zuiveringspercentages van 80-100 % genoemd waarbij de hogere zuiveringspercentages behaald worden bij het plaatsen van een actiefkoolfilter achter de eerste zuiveringsstap:

“Met ozon (zonder koolfilter) en met waterstofperoxide + UV (lagedruk en middendruk) wordt een gemiddeld zuiveringsrendement van 80% bereikt. Voor individuele stoffen lag de afbraak soms hoger en soms lager. Als ozon in combinatie met een actiefkoolfilter wordt toegepast, kan bij kortstondige belasting een zuiveringsgraad van 100% worden bereikt. Kanttekening hierbij is dat bij langduriger belasting een koolfilter middelen gaat doorlaten, waardoor het zuiveringsrendement zal afnemen. Regelmatig vervangen is daarom noodzakelijk. Een actiefkoolfilter kan ook in combinatie met de andere technieken worden toegepast.”

Daarom is het voorstel om de restrictiezin uit Kohinor 700 WG aan te scherpen met de genoemde technieken, te weten:

- Ozon met koolfilter
- waterstofperoxide + UV (lagedruk)
- waterstofperoxide + UV (middendruk)

Om innovatie in de komende jaren als gevolg van nieuwere onderzoeksresultaten mogelijk te maken is het voorstel op het etiket toe te voegen dat ook andere door het bevoegd gezag (i.c. de waterschappen) als equivalente beoordeelde technieken toegestaan zijn. De waterschappen zouden dus dan wel pro-actief de ontwikkelingen uit ondermeer de werkgroep “op Wegg” vanuit het platform duurzame glastuinbouw moeten volgen.

Verder kan dan net als in Kohinor 700 WG worden toegevoegd dat als de genoemde technieken niet aanwezig zijn er alleen indirect via het riool mag worden geloosd mits het bevoegd gezag daarvoor een vergunning heeft afgegeven. Daarover dient nog een afweging gemaakt te worden.

Nog uit te voeren acties:

- Primair (voorgenomen) besluit voorbereiden; inhoudelijk en tekstueel keuzen maken voor omschrijving van de restrictie
 - Nadenken over de optie via het riool voor bedrijven zonder zuiveringstechnieken. Willen we die optie altijd toestaan of voor een beperkte tijd totdat iedereen zich heeft kunnen bevoorraden met de technieken?

Dit moet afgestemd met de waterschappen (hoe onwenselijk vinden zij lozing via riool?)

- Voorstel: Alleen technieken inclusief koolfilter opnemen. Voorstel is dat wel te doen om de hoogste zuiveringsgraad te behalen. Als het koolfilter dan in de praktijk niet altijd tijdig wordt verversd zal er alsnog 80% rendement gehaald worden.

Tijdpad: tweede helft februari- eerste helft maart (kan pas afgerond na onderstaande acties) + collegiale toets (kassenexpert en zuiveringsexpert).

- Overleg met leden WG emissie bedekte teelten om na te gaan of er al meer bekend is over de verdunningsfactor tussen spui en sloot.

De optie van norm op spuiwater zetten is al kort bediscussieerd in college september 2012 en overleg met Dir/vz van 6 februari jl. Het zou wel goed zijn een inschatting te hebben van hoe groot die verdunningsfactor in de werkelijkheid (realistic worst-case scenario) zou zijn. Per se noodzakelijk is dit niet, als het college van mening is dat de lijn om de restrictie met bovenstaande technieken op te nemen de juiste lijn is.

NB Bijkomend bezwaar van norm op spuiwater zetten is dat de KRW norm (de AA-EQS van 0.067 µg/l oftewel 67 nanogram/liter) een jaargemiddelde norm is. D.w.z. dat het gemiddelde van de maandgemiddelde meetwaarden aan die waarde moet voldoen. Het zou wel erg streng zijn om zowel de verdunning als het temporele patroon (er wordt niet altijd geloosd) niet in beschouwing te nemen (wat dus gebeurt als je de norm op het spuiwater zet).

Tijdpad: Tweede helft feb

- Overleg met " het bevoegd gezag" te weten de waterschappen over hoe en of zij op de hoogte zijn/blijven van innovatie v.w.b. zuiveringstechnieken en hoe zij nu precies omgaan met vergunningen om op het riool te lozen. ^{5.1.2e} ^{5.1.2e} de UVW, en de meest betrokken waterschappen (Rijnland en Noorderkwartier)

Tijdpad: tweede helft februari-eerste helft maart

Verdere procedure

Voorstel:

- Voor de door PAN Europe bestreden toelatingen worden – na het doorlopen van de hierboven genoemde stappen – voorgenomen besluiten opgesteld en de zienswijzprocedure inwerking gesteld;
- Voor toegelaten middelen op basis van imidacloprid met kastoepassingen waartegen het intrekingsverzoek niet is gericht, wordt een zienswijzprocedure ingezet met als onderwerp het voornemen om ambtshalve te besluiten om dezelfde restrictie op te leggen (bijvoorbeeld Kohinor 700 WG, wat nog niet was toegelaten ten tijde van het intrekingsverzoek en dus door PAN-EU niet kon worden genoemd);
- De voorzitter mandaat te geven om deze procedures af te handelen in de hiervoor besproken lijn; met dien verstande uiteraard dat indien zich afwijkende incidenten voordoen, de voorzitter het college zal betrekken;

- Voor wat betreft de onjuiste normen (punt 2 hierboven) de publicatie af te wachten. Hierna het college betrekken met een uitgewerkt voorstel om de Europese Commissie te vragen de goedkeuring van imidacloprid “opnieuw te bekijken in het licht van nieuwe wetenschappelijke en technische kennis en monitoringgegevens”⁶. PAN Europe hiervan terdege op de hoogte houden.

⁶ Deze formulering is afkomstig uit artikel 21, eerste lid Verordening (EG) 1107/2009:

“De Commissie kan de goedkeuring van een werkzame stof te allen tijde opnieuw bekijken. Zij kan rekening houden met het verzoek van een lidstaat om de goedkeuring van een werkzame stof in het licht van nieuwe wetenschappelijke en technische kennis en monitoringgegevens te opnieuw te bekijken, onder meer wanneer er na de herziening van de toelatingen overeenkomstig artikel 44, lid 1, aanwijzingen zijn dat de verwezenlijking van de overeenkomstig artikel 4, lid 1, onder a), iv), en onder b), i), en artikel 7, leden 2 en 3 van Richtlijn 2000/60/EG vastgestelde doelstellingen in het gedrang komt. Wanneer de Commissie in het licht van nieuwe wetenschappelijke en technische kennis meent dat er aanwijzingen zijn dat de stof niet langer voldoet aan de in artikel 4 bepaalde goedkeuringscriteria, of wanneer de op grond van artikel 6, onder f), vereiste verdere informatie niet werd verstrekt, licht zij de lidstaten, de Autoriteit en de producent van de werkzame stof in en stelt zij een termijn vast waarbinnen de producent zijn opmerkingen moet doen toekomen.”